

Тимошевська Карина Юрївна,

здобувач ступеня вищої освіти факультету
права та міжнародних відносин Київського
університету імені Бориса Грінченка

Науковий керівник: доцент кафедри
публічного та приватного права факультету
права та міжнародних відносин Київського
університету імені Бориса Грінченка,
кандидат юридичних наук **Паламарчук І. В.**

КОРУПЦІЙНІ РИЗИКИ ПІД ЧАС ВИЗНАЧЕННЯ СТАЖУ ФАХІВЦЯ В ГАЛУЗІ ПРАВА

Відомо, що на даний час в Україні відбувається становлення та реформування різних юридичних осіб публічного права: підприємств, установ, організацій органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Таким чином, при створенні або реорганізації таких юридичних осіб публічного права, постає необхідність в укомплектуванні їх фахівцями у галузі права із відповідним стажем роботи у сфері права.

Непоодинокими випадками є укомплектування вакантних посад вказаних юридичних осіб публічного права фахівцями, які є юристами із стажем роботи в різних галузях права, а також на різних посадах.

Однак, законодавство України на сьогоднішній день не має чіткої відповіді на питання, що зараховується до стажу роботи у сфері права.

Так, Вищою кваліфікаційною комісією адвокатури, до складання кваліфікаційних іспитів допускаються особи у разі:

1) наявності вищої юридичної освіти, що підтверджується дипломом вищого навчального закладу III-IV рівня акредитації за спеціальністю «Правознавство» або «Правоохоронна діяльність»;

2) наявності стажу роботи у галузі права, до якого зараховується діяльність на посадах судді, прокурора, слідчого, юрисконсульта, нотаріуса, а також інших посадах, які відповідно до кваліфікаційних вимог потребують наявності вищої юридичної освіти як підстави для заняття таких посад [3].

Продовжуючи, слід зазначити, що окрім адвокатів на ринку юридичних послуг діють й інші фахівці у галузі права. Законодавство та судова практика неоднозначно підходять до статусу фахівця в галузі права, однак молодим правникам треба спочатку стати фахівцем в галузі права, а вже потім - адвокатом, тому що цього вимагає чинне законодавство України.

Даючи вичерпну відповідь на окреслену тему, варто розглянути позиції інших державних інституцій щодо стажу фахівця у галузі права.

Так, питання щодо надання роз'яснення про стаж роботи у сфері права розглядалося Міністерством юстиції України, про що зазначено у відповідному листі [1]:

- до стажу роботи у сфері права зараховується період роботи на посадах з реалізацією повноважень, пов'язаних з правоохоронними, правовиконавчими, правоустановчими функціями;

- за змістом робота у сфері права передбачає розробку або застосування норм права і носить системний характер. Тобто, це період роботи в органах державної влади (в тому числі в судах, органах юстиції, прокуратури), нотаріату, адвокатури, місцевого самоврядування, у профспілкових та інших громадських організаціях, на підприємствах, в установах, організаціях будь-якої форми власності;

- стаж роботи у сфері права визначається на підставі записів у трудовій книжці.

Також, Вищою кваліфікаційною комісією суддів України питання визначення стажу роботи у сфері права визначається дещо інакше - за змістом діяльності особи за спеціальністю у сфері права передбачає розроблення або застосування норм права і має систематичний характер, зокрема діяльність за спеціальністю:

- 1) у судах та органах судової влади;
- 2) в органах прокуратури;
- 3) в адвокатурі;
- 4) у нотаріаті;
- 5) органах державної влади та місцевого самоврядування;
- 6) в Президії Національної академії наук України та галузевих академій наук, а також у наукових та науково-педагогічних установах, організаціях та їх підрозділах, які діють в галузі права;
- 7) підприємствах, установах, організаціях, зокрема на керівних та адміністративних посадах, у разі якщо така діяльність або повноваження особи чи види діяльності органу, підприємства, установи, організації передбачали, зокрема, нормотворчість, правозастосування, правову допомогу, юридичне забезпечення діяльності, претензійну роботу, виконання судових рішень, юридичне представництво інтересів осіб, захист від кримінального обвинувачення. Однак, стаж роботи працівників апаратів судів, робота яких не пов'язана із нормотворчою, правозастосовною діяльністю, не прирівнюється до стажу професійної діяльності у галузі права [4].

Таким чином, дослідивши позиції різних державних інституцій та норми законодавства України слід зазначити, що зарахування до стажу роботи у сфері права на посадах з реалізацією повноважень, пов'язаних з правоохоронними, правовиконавчими, правоустановчими функціями, є неможливим без попереднього здобуття особою (у розумінні пункту 5 частини першої статті 1 Закону України «Про вищу освіту» [2]) сукупності систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у закладі вищої освіти (науковій установі) в галузі знань «Право» (або за спеціальністю «Правоохоронна діяльність» [3]) за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти.

Отже, здобуття особою вищої юридичної освіти є підставою для призначення на посаду, яка передбачає застосування знань в галузі знань «Право».

Натомість, слід застерегти, що неоднозначність при підході до питання визначення стажу фахівця у галузі права на практиці породжує значну кількість проблем та неузгодженостей [5; 6; 7], до того ж виникають корупційні ризики, у розумінні Закону України «Про запобігання корупції», у вирішенні вказаних питань, що потребує урегулювання та чіткого визначення, на законодавчому рівні, переліку посад та видів діяльності, які можуть зараховуватися до стажу роботи у галузі права.

Список використаних джерел

1. Щодо виконання вимог Закону України «Про нотаріат»: лист Міністерства юстиції України від 30.09.2009 № 31-32/310. URL: https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v_310323-09.

2. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-УП.

3. Роз'яснення Про можливість зарахування стажу роботи на посаді секретаря судового засідання до стажу роботи, який дає право на допуск до складання кваліфікаційних іспитів та отримання Свідоцтва про право зайняття адвокатською діяльністю: затверджено рішенням Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури при Кабінеті Міністрів України від 21.10.2011 № УІ/9-383. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr383369-11>.

4. Про обрахування стажу професійної діяльності у сфері права відповідно до вимог статті 69 Закону України «Про судоустрій і статус суддів»: роз'яснення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. URL: <https://www.vkksu.gov.ua/ua/news/pro-obrachuwanma-stazu-prshfiesijshi-diialnsti-u-sfieri-prawa-widpowidm-do-wimog-statti-69-zakonu-ukrain-prsh-sudoustrij-i-status-suddiw>.

5. Про затвердження роз'яснення щодо зарахування до стажу роботи в галузі права роботу за сумісництвом на посадах, які потребують наявної повної вищої юридичної освіти: рішення Ради адвокатів України від 4-5.07.2014 № 63. URL: https://radako.com.ua/sites/default/files/docs/pom.advok_stazh_.pdf.

6. Рішення Вищої кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури від 01.12.2017 № XII-032/2017. URL: <https://vkdk.org/rishennya-hii-0322017-u-spravi-za-skargoyu-na-rishennya-kvalifikatsij-sh-distiplinamoj-i-advokaturi-hersonskoj-i-oblasti-72-vid-11-07-2017-prsh-vidmovu-v-dopusku-do-skladannya-kvalifikatsij>.

7. Щодо зарахування стажу роботи на посаді помічника адвоката до стажу роботи в галузі права особи, яка не здобула повної вищої юридичної освіти та щодо права на звернення із заявою про допуск до складання кваліфікаційного іспиту: рішення Ради адвокатів України від 04.07.2015 № 72. URL: <https://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/rishennya/2015.07.04-rishennya-72.pdf>.

8. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-УГІ.